

גליונות לעיון בפרשת השבוע

נדפסו בידי נחמה ליבוביץ שנה ה'תש"ח

י"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נשי מרחי באמריקה

פרק א - א - כא (פרשת נזיר)

נשא (תש"ר)

דעות שונות לחז"ל ולפרשים בהערכת הנזירות ובשאלה, מהו חטאו של הנזיר, אשר עליו לכפרו בקרבן חטאת - פ' י"א "וכפר עליו מאטר חטא על הנפש".
 ואלה קצות דרכיהם בשאלה זו:
תענית י"א ע"א: אמר טמאל: כל היושב בתענית נקרא חוטא. סבר כי האי תנא דתניא:
רבי אליעזר הקפר ברבי אומר: מה תלמוד לומר (י"א) "וכפר עליו מאטר חטא על הנפש?"
 וכי באיזה נפש חטא זה? אלא - טעור עצמו מן היין. והלא דברים קל וחמר: ומה זה
 טלא צער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא, המצער עצמו מכל דבר ודבר על אחת כמה וכמה!
ר' אלעזר אומר: נקרא קדוש טנ' (ב) "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו". ומה זה טלא
 צער עצמו אלא מדבר אחד נקרא קדוש, המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה.
 ... ולר' אלעזר - הא נקרא חוטא? ההוא דסאיב נפשיה (רס"י: פטס הכתוב מאטר חטא
 על הנפש" - על טנטמא במת.)

רס"י י"א ד"ה מאטר חטא על הנפש.
רמב"ם שמונה פרקים פרק ד': וזאת התורה השלמה המסלמת אותנו - כמו שהעיד עליה
 יודעה (תה"י) תורת ה' תמימה... מחכימת פת'... - לא צותה דבר מעין זה,
 (מענויי הגוף) ואין כונתה אלא שיהיה האדם טבעי, הולך בדרך האמצעי: יאכל מה
 שיש לו לאכול בטווי, וישתה בטווי, וייתב המדינות ביושר ובאמונה. לא שיטכון
 במערות ובהרים, ולא שיובט הטער ולא שיטריח גופו ויענה אותו. ונאמר עליו הדבר,
 לפי מה שבא לנו בקבלה בנזיר (תענית י"א)... ומביא דברי ר' אלעזר הקפר ע' לעיל.
רמב"ם הלכות דעות ג' הלכה א'

שם יאמר האדם: "הואיל והקנאה והתאוה והכבוד וכיוצא בהם דרך רעה הן ומוציאין
 את האדם מן העולם, אפרט מהן ביותר ואתרחק לצד האחרון, עד שלא יאכל בטר ולא
 ישתה יין ולא יטא אטה ולא ישב בדירה נאה ולא ילבש לבוש נאה, אלא השק והצמר
 הקטה וכיוצא בהן, כגון כהני עכו"ם, - גם זה דרך רעה היא ואסור לילד בה. המהלך
 בדרך זו נקרא חוטא, שהרי הוא אומר בנזיר "וכפר עליו מאטר חטא על הנפש" - אמרו
 חכמים: ומה אם נזיר טלא פרש אלא מן היין צריך כפרח המונע עצמו מכל דבר ודבר
 עאכו"כ. לפיכך צוו חכמים טלא ימנע אדם עצמו אלא מדברים שמנעתו התורה בלבד לא
 יהא אומר עצמו בנדרים ובטבועות על דברים המותרים. כך אמרו חכמים: לא דיך
 מה שאסרה תורה אלא סאתה אוסר עליך דברים אחרים. ובכלל הזה אלא שמתענין תמיד
 אינן בדרך טובה. ואסרו חכמים שיהא אדם מסגף עצמו בתענית ועל כל הדברים האלה
 וכיוצא בהם צוה שלמה ואמר: "אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר, למה תטומם
 וקבלת ז. ט"ו/ו."

רמב"ם מורה נבוכים ג' מ"ח: וטעם נזירות מבואר מאד והוא הפרישות מן היין אשר
 הפסיד מן הראטונים והאחרונים רבים, ועצומים כל הרוגיו... ובא מדין הגזרות מאסור
 כל אשר יעשה מגפן היין (ד) - להרחקה יתירה... כי הנסטר ממנו נקרא "קדוש" והושב
 במדרגת כהן גדול בקדושה, עד שלא יטמא אמילו ולאביו ולאמו כמנונו - זאת הגדולה (לו)
 מפני שפירט מן היין.
 ראב"ע י"א ד"ה אחד לחטאת; ד"ה על הנפש.

רמב"ם י"ד ד"ה וטעם החטאת.
תורת העולה פרק ע"א: ... כמו שאמר הרמב"ם כי רפואת הנפש כרפואת הגוף... צריך
 להדריך עצמו בהפך מדותיו הרעות עד שיעמוד על המצוע במדות (=בדרך האמצעית) שהוא
 הטוב בכל דבר... וזהו ענין הנזיר, כי אם נזור מסעם טראה טנשה אל תאוות העולם,
 צריך להפריש עצמו אל קצה האחרון הסני בהרחקה גדולה - עד שירגיל עצמו לעמוד
 אחר כך בדרך המצוע. ולפיכך אמרה התורה "קדוש יהיה" (ה), כי עיקר קדושתו של
 נזיר יהיה לעתיד אחר השלמת ימי נזרו, שיעמוד אז בענין מצוע, לא בשעת נזרו,
 שאז חטא ולזה נאמר (י"א) וכפר עליו מאטר חטא... כי הרחקת הנזיר הוא רע מצד
 עצמו, מאחר שכל הקצוות רעות; ולא נצטווה עליו הנזיר אלא לתכלית טוב, שיעמוד
 על המצוע.

ר' אנטלמה אסטרק מדרסי התורה: "מאטר חטא" - בעבור שתקף עליו יצרו, עד שהוצרך
 להזיר עצמו מן היין להכניע חמרו ורב תכונותיו ולהסיר תאוותיו הגשמיות ונמסע
 מן היין המטמח אלוקים ואנשים למי שיהנה ממנו לפי הצרך.
ספורנו כ ד"ה כי יפליא; ד"ה לנדר נדר נזיר; להזיר לה'
 ה " תער לא יעבר; ד"ה קדוש יהיה
 ח " קדוש הוא לה'

1. מהן הדעות השונות בענין הנזירות? סדרן לקבוצות!
 2. כמה שונה ר' אנטלמה אסטרק בפרושו את "החטא" מכל שאר החכמים?
 3. הסבר את "הסוד" שאליו ירמז ראב"ע. (ע' ראב"ע שמות כ"א י"ג ד"ה אנה לידו).
- XX
 יט לשלח: תשובות וגם שאלות לנחמה ליבוביץ, ירוסלים קרית משה
 " הזמנות ותשלומים ליעקב אשכנזי ירוסלים, רחוב אוסיטקין 48.